

75. výročí vzniku Rady Evropy. Dvěma úmluvami chrání životní prostředí

4.5.2026 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

Rada Evropy a jejích 47 členských států slaví 75. výročí. Rada Evropy (www.coe.int) vznikla 5. května 1949 jako organizace na podporu poválečného usmíření a evropské spolupráce. Po celou dobu významně přispívajícím k ochraně a posilování lidských práv. Tato klíčová regionální organizace se zaměřuje především na podporu lidských práv, demokracie a vlády práva, ale podstatně se věnuje i životnímu prostředí.

Právě spolupráce v tomto tématu nabývá v posledních letech na významu, což potvrdil také čtvrtý summit hlav států a vlád Rady Evropy, který proběhl na jaře 2023 v Reykjavíku. V Reykjavické deklaraci hlav států a vlád zdůraznily naléhavost dalšího úsilí o ochranu životního prostředí a také o zmírnění dopadu trojnásobné planetární krize, působené znečištěním, změnou klimatu a úbytkem biologické rozmanitosti, na lidská práva, demokracii a právní stát. Rada Evropy má jak nástroje, tak struktury k řešení lidských práv a životního prostředí v duchu spolupráce a sdílení zkušeností.

Jedním z takových nástrojů je Bernská úmluva neboli Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť (mzp.cz/cz/bernska_umluva), která vstoupila v platnost již v roce 1982, a stala se tak prvním regionálním nástrojem v ochraně přírody. Na její smaragdovou síť chráněných území i nastavení ochrany ohrožených druhů přímo navázaly právní předpisy Evropské unie. Jedná se zejména o směrnice o ochraně přírodních stanovišť a o ochraně volně žijících ptáků, které vytvářejí soustavu Natura 2000. Dnes úmluva napomáhá především celoevropské spolupráci a sdílení zkušeností v ochraně přírody v široké škále témat, například v ochraně mořských želv, předcházení nelegálnímu zabíjení volně žijících ptáků nebo udělováním Evropského diplomu správám příkladných chráněných území. Do činnosti úmluvy se vedle ministerstev a odborných agentur zapojují také akademické instituce či neziskové organizace, ať už v rámci expertních skupin, nebo také při projednávání případů možného porušení závazků vyplývajících z Úmluvy.

Kromě toho pod Radou Evropy je první mezinárodní smlouva věnovaná krajině ve všech souvislostech - Úmluva Rady Evropy o krajině (www.mzp.cz/cz/umluva_rady_evropy_krajina). Úmluva o krajině je výsledkem společného zájmu evropských zemí v úsilí o udržitelnost rozvoje krajiny, založeném na vyvážených harmonických vztazích mezi sociálními potřebami, hospodářskou činností, ochranou a tvorbou životního prostředí. Předmětem zájmu Úmluvy je celá krajina, jak přírodní, venkovská, městská tak industriální. Cílem Úmluvy je podpořit ochranu, udržitelné užívání a plánování v krajině, přičemž péči o krajinu chápe jako sdílenou odpovědnost státu a jeho složek (rezortů), regionálních a místních samospráv, odborníků, ale zejména veřejnosti, jako uživatele a správce krajiny.

Veronika Krejčí & Tiskové oddělení MŽP

tel.: 267 122 835 nebo 267 122 534

e-mail: [tiskove \[at\] mzp.cz](mailto:tiskove@mzp.cz) ([tiskove\[at\]mzp\[dot\]cz](mailto:tiskove[at]mzp[dot]cz))

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/75-vyroci-vzniku-rady-evropy-dvema-umluvami>